

Filosofování a okolnosti

Vše, co filosof napíše, ba vše, co promyslí, vychází vždy také z jeho myšlenkových „pozic“ a „východisek“ (jejichž pozvolné ustavování a proměny jsou charakteristické pro jeho osobní myslitelskou cestu), z jeho myslitelské, ale zejména životní (tedy také společenské a politické) zkušenosti, ze způsobu jeho reagování na proměny situace a okolností, atd. A to znamená, že se tam téměř vždycky objevuje také něco nového, přinejmenším úsilí o něco nového, i když vždycky v reakci na „skutečnost“ a na „aktuálnost“. Zkrátka a dobře: filosof vždycky nejen ve svém životě, ale i ve svém díle vystupuje jako určitá osobnost, která si nějak „stojí na svém“, i když se tematicky zaměřuje na něco nebo někoho jiného, a i když právě tím, jak „stojí na svém“, vlastně své „pozice“ posouvá a mění, a to vědomě a dokonce cíleně. Tím se filosofie naprosto zásadně liší od toho, co je ideálem věd a vědeckých postupů, kde osoba a také osobnost vědce má při poznávání skutečnosti a při řešení problémů zásadně ustupovat do pozadí. Filosofování (tj. myšlení filosofickým způsobem) je tedy vždy jednak konfrontací myslitelových pozic se situací, v níž je v dané chvíli (nebo s něčím významným z této situace), jednak pokusem o jakousi syntézu či spíše synergii obojího, a to s důrazem na myslitelovu aktivitu. Pokud je alespoň jedna z obou „složek“ této konfrontace (a zároveň synergie či synkreze) zůstává oslabena nebo pokud snad téměř chybí, deformuje se a přímo zvrhá skutečná filosofování v něco, co filosofii jen připomíná, ale ve skutečnosti s ní je v hlubokém napětí a vysloveně rozporu.

(Písek, 120901-1.)